

COLUMN MYRTHE MEESTER

Voedsel voor kunstenaars

De beste kunstwerken zijn voor meerdere interpretaties vatbaar. Neem *(Un)common Intimacy* (2018), de video-installatie van de Amerikaanse kunstenaar Jessica Segall die momenteel te

zien is op de expositie 'Other.Worldly' in het Fries Museum. Op beide videoschermen dobbert een mooie jonge vrouw, Segall zelf, in badpak in een aquarium. Links omhelst ze het lange, geschubde lichaam van een krokodil, terwijl haar ranke handen op het rechterscherm in een sierlijke dans verward zijn met de pluizige poten van een tijger. Deze intimiteit tussen meisje en wild dier is prachtig om te zien, maar ook vervreemdend, omdat we allemaal weten dat tijgers en krokodillen roofdieren zijn die met hun krachtige klauwen en vervaarlijke kaken een mensenlichaam kunnen vermorzelen. Vormt deze installatie een ecologisch pleidooi voor liefde voorbij de soortgrenzen, of herinnert ze ons aan de vele gevaren en kwetsbaarheden in de liefde?

Ook Maria Lassnig's schilderij van een vrijende vrouw met tijger, *Mit einem Tiger schlafen* (1975), roept vragen bij de kijker op. Is hier sprake van een verkrachting, of geniet de vrouw van de omhelzing en verbeeldt dit kunstwerk de oerkracht van de vrouwelijke seksualiteit, die aan wilde dieren gewaagd is? 'Wie met een tijger slaapt, wordt door hem opgegeten', schijnt Lassnig zelf eens te hebben gezegd, waarmee ze zou verwijzen naar de offers die een vrouwelijke kunstenaar moet brengen aan haar dierbare, maar verslindende ambacht: de kunst. Zo zie je maar: talloze interpretaties kunnen rondom één kunstwerk over elkaar buitelen, en allemaal verlenen ze extra diepte aan onze kijkervaring, zonder dat één ervan absoluut waar is en andere interpretaties overbodig maakt.

Gisteren las ik een essay van filosoof Val Plumwood, *Being Prey* (1995), dat net zo vol dubbelzinnigheden zit als de kunstwerken van Segall en Lassnig. Plumwood beschrijft hoe ze als 46-jarige tijdens een kanotochtje in het oerwoud door een wilde krokodil werd aangevallen. Niet

alleen de talloze beelden die ze in haar verhaal oproept, maar ook de filosofische analyse die ze geeft van deze grensoverschrijdende ervaring maakt haar verhaal bijzonder levendig en rijk, uitermate geschikt als voedsel voor kunstenaars die op zoek zijn naar een prikkelend onderwerp. Terwijl ze aan de klauwen van het monster probeert te ontsnappen, kijkt ze hem een paar tellen in de ogen en wordt ze overweldigd door de schoonheid en gouden flonkeringen daarin. Als het dier haar met zijn kaken de zwarte duisternis van het water in trekt, ervaart ze voor het eerst in haar leven de blote, onverschillige werkelijkheid aan den lijve, de rauwe noodzaak van de natuur, die onverschillig staat tegenover haar leven of dood: 'een ervaring van absolute verschrikking, niet in woorden te vatten'.

Plumwood overleeft de aanval ternauwernood. Toch kijkt ze er niet alleen op terug als een scène uit een horrorfilm, maar is het alsof ze sindsdien haar plek in de wereld beter begrijpt. 'Wij mensen geloven ten onrechte dat we buiten en bovenaan de voedselketen staan, in plaats van dat we onderdeel zijn van een ecologische wederkerigheid. We maken onszelf wijs dat we in een afgescheiden cultuurwereld leven, waarin wij nooit als voedsel voor dieren zullen dienen, terwijl we dieren met al te veel gemak reduceren tot voedsel alleen.' De ervaring een lap vlees te zijn, de schitterende ogen van het roofdier, het duizelingwekkende onderwaterrijk: genoeg beelden voor een schilderij vol dubbelzinnigheden en ongrijpbaarheid.

Jessica Segall, *(Un)common intimacy*, 2018, film.